

ABONAMENTUL
 Pe un an 24 Cor.
 Pe jumătate an 12 "
 Pe 1 lună 2 "
 Anul de Duminică pe un an 4 Cor.
 Pentru România și America 10 Cor.
 Pentru România și străinătate nrii de
 zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA și ADMINISTRATIA
 Deák Ferenc-utca nr. 20.
 INSERTIUNILE se primesc la admi-
 nistrație.
 Manuscripte nu se înapoiază.
 Telefon pentru oraș și comitat 502

Situația generală.

IV.

Conștiința națională odată deșteptată, solidaritatea de sentimente fiind slabită și în afară nefiind nici un pericol de care ne-am teme, — ce e mai firesc decât ivirea dorințelor pentru viitor?

Ni-se pare deci îndreptățit, că apucând la o epocă de succese în politică, să începem a ne preocupa gânduri de exploatare a situației favorabile, și în primul rând, idei de *organizare*. E și acesta un semn de progres, deoarece în orice condiții de trai te-ai găsi, rânduirea muncii, sistemizarea principiilor conducătoare este o primă datorie.

Curios este că la noi cuvântul »organizare« a început să fie un cuvânt de ordine, care e pe cale aproape să se banalizeze. Nu e an și nu e lună ca să nu se facă șgomot serios în jurul »organizării«. Povestea asta se ține lanț dela anul Domnului 1894, dela desființarea comitetului național și nici odată n'a trecut în domeniul realității. În vremuri destul de grele am rămas neorganizați. În vremuri critice am intrat în războiul electoral fără plan determinat. Neorganizați am ales și pe actualii noștri deputați.

Pe cum vedeți nici fără organizare n'am perit; și neorganizați am avut câștiguri de cauză. O dovadă că nu e cuvânt, să ne alarmăm din cale afară dacă rândurile noastre nu sunt așa de strâns disciplinate și nu trebuie să ne jeluim prea tare pentru că nu avem organizare aproape militară. Dacă privim de aproape la alte tabere naționale,

vom vedea că nici acolo nu găsim cu mult mai mare disciplină ca la noi.

În urma urmelor și ca să te lămurești într'un fel asupra mijloacelor și a tacticii de luptă îți trebuie o situație mai bună și o încredere proprie mai mare. Timpul, cum ziceam mai sus, e acum sosit și n'avem decât să trecem la fapte, fără vorbe multe și fără discuții prea încălcite, ca să nu producem nedumeriri în jos.

Intrebarea e: în vederea căror părți din viața națională cerem organizație? La noi toate se contopesc: școala, biserica, administrația, viața culturală și cea strict politică. Ce se așteaptă din partea conducătorilor: organizarea pe toate aceste terene, sau e vorba numai de organizarea forțelor de luptă *politică*?

Dacă am înțeles bine vocile de presă, numai de partea din urmă e vorba și, dacă e așa, bine este ca să ne simplificăm lucrurile pe cât se poate.

Dorința aceasta de organizare e pornită în vederea apropiatelor campanii electorale. Pentru asigurarea reușitei cât mai multor deputați români trebuie dată o luptă întinsă și trebuie angajate în acest scop toate elementele cari constituie marele corp electoral. Mai ales dacă prin vre-o fericită întorsătură a împrejurărilor ni-s'ar hărăzi votul universal, trebuie făcute pregătirile cuvenite, pentruca această mare reformă să ne găsească întăriți și însuflețiți de lupte.

Cum și cu ce mijloace?

Există un singur mijloc. Unul singur! Mai ales dacă ținem ca această organizare să aibă caracter oficial.

În situația de acum, când ceea-ce numiam odinioară »partid național« nu mai există

în funcțiune sistematică, singurii conducători oficiali în ale politicei sunt deputații români, atât de vrednici și de iubiți astăzi pentru zelul și priceperea lor. Oricât am dori noi să-i cruțăm și să-i dispensăm de munca ingrătă, de osteneți și de cheltuieli, numai dânsii au chemarea să pornească desăvârșirea organizării. Și vor face-o în felul acela că, împărțindu-se pe cercuri electorale, fiecare cu un număr oarecare de cercuri, vor străbate întreaga regiune românească din Ungaria, se vor pune în legătură cu fruntașii alegătorilor, vor ține la nevoie dări de seamă și cu ocazia aceasta vor stabili ei — cu puterea oficială ce le-a dat-o neamul întreg — comitetele de acțiune. Toată mișcarea aceasta de organizare nu reclamă mai mult de două luni de zile, — timp așa de scurt pentru a pune sfârșit la discuții așa de lungi.

Cu popularitatea ce o au deputații noștri fie siguri că nu vor întâmpina nicăiri greutăți. Pe unde vor merge, certele interne vor înceta și fruntașii locului îi vor primi în toată dragostea și le vor da tot sprijinul pentru realizarea unui plan de constituire a forțelor — plan pe cât de simplu, pe atât de ușor de pus în practică.

Ministrul de finanțe sârb la Wekerle. Primul-ministru Wekerle a primit în Viena ieri vizita ministrului de finanțe sârb *Pacici*. Tot ieri, *Pacici* a conferit și cu primul-ministru austriac *Beck*.

Aceste consfătuiri sunt puse în legătură cu conflictul vamal dintre monarhia noastră și Serbia.

Compromisul. Compromisul cel atât de discutat se pare că se va încheia mai repede decât s'ar crede. Șase convenții asupra

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Editorul de cărți.

De Ilie Marin.

Nu vă veți miră dacă scriu despre biblioteci și societăți de editură din orașul-metropolă în privința aceasta. Prilej îmi dă jubileul de 100 de ani dela moartea unuia din editorii din Lipsca, al cărui nume de sigur îl știți și dvoastră. De sigur ați auzit de firmele F. A. Brockhaus, I. I. Weber, Velhagen și Klasing și mai cu seamă de Philipp Reclam.

Dacă nu ați trăit într'un oraș cum e Lipsca, nu vă puteți da seama de ce va să zică casele editoare. N'aveți decât să pășiți în palatul »librarilor« și al »editorilor« de aici, să vizitați expozițiile, cari sunt totdeauna libere, să urmăriți dezvoltarea uriașă a branșei tipografiei, (chromolitografie, phototipie, tipar în trei colori și alte zeci de proceduri) să vedeți colecțiile a tot ce e mai frumos ca legătură de cărți, să vă dați sama de documentele relative la istoricul tiparului și să admirați organizația ideală a întregului palat (biblioteci libere, expoziții gratuite, săli de prelegeri publice, săli de învățământ pentru elevii de librărie și tipografie, expoziții referitoare la

arta fotografiei, și — pe lângă astea — sala festivă, numită sala Guttenberg, unde se adună reprezentanții breslei acesteia nobile) ca să puteți fi în stare să înțelegeți ce putere mare zace în mâinile acestora.

Unul din căpeteniile librarilor-editori Anton Philipp Reclam s'a născut acum 100 de ani. A început și el, cum au început aproape foți ai săi.

O familie de librar — meseria se moștenește din tată în fiu. La început a intrat și el ca ucenic într'o librărie din Braunschweig. (Era singura ucenicie ce mi-o doriș și eu când eram mic. Imi închipuiam cât ar fi de frumos să mă pomenesesc în mijlocul maldărelor de cărți și să am puțința să le citesc pe toate. Ar fi fost lumea mea — o plăcere la fel cu aceea, pe care o simte un șoricel în mijlocul unui cașcaval gustos.) Reclam a cetit și el cu noaptea în cap, a ajuns în scurtă vreme independent, și-a deschis o prăvălioară unde avea un cerc restrâns de cetitori, cari își împrumutau cărțile din mână în mână — o bibliotecă de împrumut. Nu după mult timp a început să editeze volume — cu »fărăita« — picătură de picătură, până ce ajunge să-și cumpere o tipografie. Operele editate se înmulțesc; înainte de toate biblia în mai multe ediții, apoi dicționare, pietrele fundamentale a ori-

cărei culturi lămurite. Volumele se respândesc.

Editând și vre-o câteva broșuri, în cari se critică stările din Austria, cărțile de editură Reclam sunt interzise în țara aceasta, dar se vând cu atât mai mult în alte țări. Urmează edițiile stereotipe ale autorilor latini și greci și — pentru prima oară — o ediție ieftină a operilor lui Shakespeare. Succesele devin din ce în ce mai mari. Volumele erau scumpe pe vremea aceea, nu-i da mâna ori-cui să-și cumpere scriitorii favoriți. Urmează rând pe rând, sistematic, operele lui Schiller, ale lui Goethe, Lessing, Hauff și astfel aceste volume, cari până mai înainte erau numai ale unei clase privilegiate, se fac bunul comun al oricărui om, care vrea să se lumineze cu toate că are marele păcat de a nu fi bogat.

În 1867 se aduce legea în Germania că autorii, cari au murit de cel puțin treizeci de ani, fac parte din averea culturală a întregii națiuni, deci pot fi tipăriți fără de nici o taxa dată ruđenilor.

Momentul acesta îl prinde Reclam și în acelaș an (1867) pune bazele »Bibliotecii universale« (Universalbibliothek), care stârnește o revoluție întreagă printre editorii. Toți îl țineau de trădător. De fapt, era mare îndrăzneala. Numărul prim al

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hoteluri, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul Benoid. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 1-6 filleri.

Telefon 561.

Telefon 561.

Magyar Benoid-gáz Részvénytársaság.

Arad, Pécskai-ut 1314.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate. Prospect gratuit, fără nici un contract.

diferitelor materii ale compromisului sunt aproape perfecte. Și când ne gândim cât de greu mergeau dezbaterile anul trecut... Acum pare-că toate anevoințele au pierit. Prin ce minune? Printr'un singur semn de vrajă venit de sus, prin rostul mesagiului austriac...

Păcăleala dlui Wekerle. În camera germană mai mulți deputați au anunțat o interpelare în chestia declarației primului ministru unguresc Wekerle asupra provinciilor ocupate Bosnia și Herțegovina. Părea dânsului că Ungaria ar avea drept la Bosnia pe baza titlurilor istorice ale coroanei ungare a stărnit pretutindeni nedumeriri. Opinia publică germană socotește cu drept cuvânt că declarația aceasta se împotrivesc tratatului din Berlin. Suntem curioși, cum se va scoate dl Wekerle din această afacere. Romantismul istoriei ungurești este bun aici acasă, când este vorba de frumoasele fraze ale politicii ungurești, dar în afară de țară, el ușor te face să dai în gropi și să te lovești de pragul de sus.

Sfidarea opoziției.

»Răspunsurile« guvernului.

Ieri am arătat felul cum prin nesocotirea regulamentului camerei, prin tonul în care el vorbește de interpelări, guvernul sfidează cu îngâmfare opoziția.

— Interpeleți prea mult și des! a zis dl Wekerle deputaților noștri. Dar dânsul nu știe că interpelările acestea nu arată decât o parte neînsemnată a tuturor mizeriilor și împilărilor și strâmbătăților de cari zilnic poporul nostru suferă din partea deregătorilor. Dar dacă deputații noștri ar aduce în fața camerei toate aceste nedreptăți! Dacă parlamentul și-ar prelungi și îndoi ședințele tot nu ar ajunge timpul pentru a le înșira pe toate și desfășurarea lor ar fi un lung și zdrobitor rechizitor împotriva stăpânirii de azi și împotriva întregului regim care de patruzeci de ani de zile ne obladuește.

Pentru aceea cerem ca d-nii miniștri să asculte cu atențiune și bunăvoință plângerile deputaților noștri și să caute să le îndrepte cât mai dela rădăcină. Dar guvernul nostru face tocmai dimpotrivă. Dovadă răspunsurile date zilele acestea de ministrul de interne Andrassy,

Cinismul și disprețul cu care el privește și răspunde plângerilor acestora este de-a dreptul revoltător și constituie o nouă sfidare a opoziției.

Dl Brediceanu interpelase în chestia alegerii dela Bocșa. Șase-sute de jandarmi au stat mai bine de două săptămâni în cerc și au terorizat poporul. Funcționarii săvârșeau zilnic cele mai mari abuzuri de putere și căutau prin fâgădueli să înrăurească poporul. Într'un cuvânt, se desfășuraseră toate ororile cu cari suntem obișnuiți la alegeri, mai ales în Bănat.

Și dl Andrassy răspunde întâiu cu niște fraze vagi cari pot fi spuse și aici și în Australia, și acum și cu două mii de ani în urmă:

— »Răspund, zice, dlui Brediceanu, că menirea jandarmeriei și a miliției nu-i de-a teroriza și vexe poporul, ci de-a menține ordinea.«

Va să zică ministrul a crezut că dl Brediceanu nu a știut aceasta și l-a interpelat pentru a fi informat asupra menirii adevărate pe care o are orice putere publică în stat!

Dar încă ceva privitor la fapte.

Aici ministrul aleargă la un metod simplu și vechiu al guvernelor noastre. El afirmă pur și simplu contrarul, celor spuse de dl Brediceanu, fără a se simți îndemnat de-a dovedi spusele sale cu un singur fapt. Suntem siguri că nici o anchetă nu a fost făcută în chestia alegerii dela Bocșa, deși ministrul o afirmă. El a venit în cameră cu gândul de-a spune contrarul celor spuse de interpelator.

Poate și mai revoltător este răspunsul dat dlui Stefan C. Pop.

Întâmplările dela adunarea dela Beiuș sunt

prea cunoscute încât să fie nevoie de a le mai descrie.

Ei bine, dl Andrassy găsește că nu unghurii ci românii au fost provocatorii dela Beiuș. Armata nu a avut menirea să apere pe români ci tocmai pe bieții unghuri. Dar ne spune dânsul ce căutau acei unghuri la adunarea românească și de ce toleră subprefectul ca să se cânte »Kossuth-nóta« la această adunare?

Și aici »ancheta«, firește, a dovedit ca lumina soarelui că valahii au fost provocatorii, iar funcționarii și unghurii au fost nevinovați ca mieluseii. Veniseră, pe semne, ca să protesteze împotriva proiectului lui Apponyi, iar românii i-au împiedecat...

Repetăm, astfel de răspunsuri sunt o sfidare pe față a opoziției.

Am stăruit mai mult asupra faptului pentru a arăta încă odată că noi românii și deputații noștri suntem priviți de stăpânitorii noștri ca nu element având drepturi mai puține, ca niște venetici cari stau în afară de lege și față de cari ele nu trebuie aplicate și păzite cu aceiași rigoare ca față de ceilalți cetățeni.

Sfidarea asta a opoziției este sfidarea a alegătorilor cari i-au ales. Andrassy nu a nesocotit numai pe deputații noștri, ci pe tot poporul nostru. Deputații noștri vor trebui să-i dea răspunsul cuvenit în numele lor și al poporului nostru.

Ajurnarea Camerei croate.

Ea a fost de prevăzut și totuș trebuie să ne surprindă. Căci guvernul unguresc și majoritatea de azi dovedesc, că nu se dau înapoi de a întrebuița exact aceleași mijloace față de croați împotriva cărora ei au protestat cu atâta indignare și cu atâta sgomof. Când sub regimul Fejervary, camera ungurescă era necontentă ajurnată, ne aducem aminte de țipetele de nedreptăți pe cari le scotea coaliția. Un an și jumătate nu a trecut încă și iată că ei nu se sfiesc de a se lăpăda în modul cel mai cinic de

bibliotecii îl formă partea primă din »Faust« de Goethe — care o puteai cumpăra acum cu »2 Groschen« (20 Pfeningi — 24 bani). Fapta lui Reclam nu te venea deloc la socoteală librării, cari luau zece prețuri. Câte lupte, câte inzulțe, câte neplăceri a trebuit să iutimpine omul ăsta. Ajunsesse un timp când aproape toți librării s'au conjurat contra lui. Cărțile lui erau boicotate. Broșurele de culoare galbenă »biblioteca universală« erau privite ca o rușine pentru un om cult, nu se vindeau în nici o librărie mai bună, care se ținea la reputația sa. Dar broșurile apăreau cu regularitate matematică și erau celite — din »doască în doască«, cum se zice atât de plastic la noi. Cetitorii erau, partea cea mai mare, provinciali.

În sfârșit a căzut și prejudiciul acesta ciudat — nu mai era rușine să citești din cărțile dlui Reclam. Singura întrebare, care și-se pune și se pune și astăzi e: Citești ceva vrednic de cetit? (Nu aflați de atâteaori prostiile cele mai încornurate în cărțile cu zeci de coroane, până când pe Faust îl puteai avea cu 24 de bani?)

Astăzi? Astăzi biblioteca a ajuns aproape la 5000 de numeri. Vă puteți d-voastră închipui ce este acest număr de broșurele: 5000?! O armată întreagă, mai disciplinată și mai victorioasă decât oricare armată de pe continent. Aici își găsește oricine, din fiecare ram, aproape tot ce dorește. Și biblioteca aceasta cu 24 de bani numărul se înmulțește văzând cu ochii, asemenea unei lavine gigantice, care în loc să aducă stricăciune ca aceasta, cuprinde în brațele ei toată mișcarea, nobilă, bună, ideală a înaintării culturale.

Mai sunt câteva date referitoare la viața lui Reclam. A murit în 1896, după ce și-a văzut visul cu ochii. Conducerea firmei o are fiul său Hans, care o duce mai departe cu îndemnarea înăscută.

Veți zice: Ce scop are biografia unui simplu editor de cărți? Unii vor adăuga: Suntem conștii de importanța unui editor.

Eu mă grăbesc a răspunde: Nu suntem de loc conștii. De câte-ori mă gândesc la publicistica și la librăriile noastre mă cuprinde o teamă bine motivată. Noi nu suntem pătrunși de misiunea lor.

Vedeți, de am fi avut și noi un Reclam, care să pipăie pulsul ca un medic iscusit, care să-și pună caru în pietrii pentru noi, care să lege prietini în dreapta în stânga, cu oamenii de litere, cu persoane marcante — așa cum a făcut-o el — o, atunci credeți, că am sta încă abia pe primele trepte, cari duc în sanctuarul culturii?

Poeții și scriitorii sunt de obicei oameni cu »capu 'n nori«, trebuie să-i ști menajă, să umbli după ei, să le faci oferte, să le promiți atâta și atâta.

De multe ori — pe lângă toate protestările îndreptățite — s'au plasmuit opere adevărate, frumoase la îndemnul mai imperios al unui editor îndemnatic. Multe din operele literaturii germane nu s'ar fi plasmuit, sau — dacă s'ar fi și plasmuit, nu într'același grad de intensitate — dacă n'ar fi fost vorba de o încurajare a editorului. N'aveți decât să vă gândiți puțin. Un scriitor termină o dramă, un roman, un volum de poezii, de nuvele.

Unde o să alerge să-l publice? O să-și gă-

sească editorul, care să-i facă propuneri convenabile? (De cele mai multe ori scriitorii ăștia sunt săraci lipiți pământului!) Dacă și-l va găsi, bine de el. Dar dacă nu se întâmplă așa? Dacă aleargă înzadar, dacă n'are nici un rezultat? Ori ce s'ar spune, de își vede autorul volumul tipărit, răspândit, laudat tot e alta, decât dacă-i stă un saltarul mesii. Cine e mai comunicativ decât în scriitor? Și operele, pe cari le va scrie de aici înainte, nu primesc îndemn dela rezultatul celorlalte anterioare?

Dacă știi, că ai fost înțeles, că ai un public cetitor, pentru care se plătește să îți întrebuințezi toată puterea spirituală, nu vei scrie cu mai multă trageră de inimă, decât atunci când ești nesigur, șovăitor, neștiind nici un simptom al diagnozei publicului?

Sunt excepții — evident. Sunt unele puteri individuale, cari nu-și bat capul cu așa ceva, cari scriu, scriu, numai de dragul de a scrie, fără de a se gândi la public. Dar — orice s'ar zice, — scriitorul mi-l închipui totdeauna ca o floare într'un zăvor. Cum aștepti să înflorească dacă nu-i dai apa trebuincioasă? Dar apa, mana cerească, sunteți D-voastră cetitorilor. D-voastră trebuie să-i dați, să contribuiți la dragostea lui de lucru. Nu e tot una dacă mă știu în fruntea unei armate de partizani, sau dacă mă simțesc singur singurel pe câmpul de luptă. Dar să revenim la comparația de mai înainte. D-voastre sunteți apa, care primenește, care înviează floarea.

Ei bine, editorul, editorul e grădinarul cu ajutorul căruia vine apa în zăvor — dacă n'ar fi mâna lui nu s'ar putea produce nici o schim-

trecurul lor, căutând să înăbușe glasul Croației în felul acesta ilegal.

Iată știrile cele mai nouă :

Situația în Croația.

Camera croată, cum anunțasem, a fost convocată pe Joi 11 l. c. Dacă se adună pe ziua aceasta și ar fi putut să-și înceapă debaterile, atunci de sigur ea ar fi protestat în chip sărbătoresc împotriva atentului unguresc. Dar banul Rakodczay a preîntîmpinat aceasta, și în ziua amintită, camera croată va fi ajurnată, mulți chiar prevăd că va fi dizolvată.

Ba președintele camerei dr. Bogdan Medacovici a spus unui ziarist că dorința coaliției este ca dieta să nu fie *ajurnată* ci mai bine *dizolvată*. Atunci guvernul se va putea convinge de adevăratele sentimente ale poporului croat.

O ciocnire croato-maghiară.

Ieri a avut loc o ciocnire între unguri și croați în *Csakathurn* (Csáktornya) un oraș în sudul Ungariei aproape de granița Croației. Însoțind pe deputații *Magdici* și *Vrbanci*, o societate de vre-o 30 de bărbați și femei croate a sosit cu trenul în orașul acesta. Pe peronul gărei, ei au cântat imnul croat iar în restaurant deputatul *Magdici* a rostit un discurs.

— Aici pe teritoriul unguresc o spun cu tărie că guvernul unguresc nu va putea să ne înfrângă. *In caz de nevoie, vom lupta până la cușite!*

Croații au izbucnit în strigăte dujmănoase ungurilor.

Publicul unguresc prezent a început însă să insulte pe croați, provocându-i cu vorbe pe cari noi le cunoaștem atât de bine în vocabularul unguresc.

— Jos cu câinii de croați! Porcilor! Cănilor! și alte grațiosități cu cari în Un-

bare în constituția, de cele mai multeori, plâpândă a plantei.

Am început să vorbesc — cu tot focul meu pentru clasa aceasta de oameni, care la noi e — vai — atât de slab reprezentată.

Dar dacă e atât de slab reprezentată, sunteți și D-voastră de vină. Nu le dați mână de ajutor editorilor noștri. Invinuirea aceasta ați auzit-o de atâteaori, încât vi-se pare trivială. E dureros, că tocmai adevărurile cele mai crude sunt atât de simple, atât de elementare, încât te dor cu atât mai mult.

Mă gândesc ce ar putea face editorii noștri, dacă ar băga de seamă că aveți dragoste mai mare față de literatura noastră. Ciurcu din Brașov și celelalte tipografii și edituri dela noi și-ar mări activitatea și nu s'ar mărgini, ca până acum la cărțile pentru popor, cari sunt cetite și răscolite de poporul nostru. Și mai cu seamă institutul »Minerva« și »Biblioteca pentru toți« (Alcalay) din București, cari urmăresc aceleași scopuri excelente ca și bătrăul Reclam, ce minuni ar putea săvârși la noi! Nu e rușine pentru un neam ca al nostru să nu ne avem nici chiar pe classici cunoscuți în întreaga Europa în limba noastră? Nu e rușine să trebuiască să alergăm la alte neamuri să cetim, ce ar trebui să avem în limba noastră? Gândiți-vă mai mult la lucrul acesta. E atât de simplu și — vai — atât de dureros.

Și cine e vina la toate acestea? D-voastră și iar D-voastră. Dacă se rălăcește pe masa D-voastră de scris câte-o carte sau câte-o revistă e de sigur ungurească sau nemțească. E frumos să ai cărți străine, dar e rușinos, de zece mii de ori mai rușinos, să nu ai — înainte de toate — producțiile neamului tău. Și aici să cere iubire de neam, căci literatura unui neam e inima, e viața neamului.

De aceea gândiți-vă, de câte ori aduceți vorba de un editor, la misiunea lui și la sprijinul, pe care are dreptul să-l aștepte dela D-voastră.

garia se întîmpină un popor înfrățit, *Test-vér-nemzet*.

Croații iuți de sânge nu au putut suferi aceste inzulte și în curând se născu o învâlmășeală și ciocnire între croați și maghiari. Poliția ungurească a intervenit și arestați au fost, firește, nu ungurii provocători ci tot croații. Șasesprezece persoane au fost conduse la poliție. Deputații croați au invocat dreptul lor de imunitate și nu au fost arestați.

Procuratura va porni împotriva croaților proces pentru *agitație împotriva guvernului unguresc*. Nu putem crede însă că procurorul să meargă atât de departe cu absurditatea, căci nu ne putem închipui o acuză mai absurdă.

Din România.

Din Slănic. Este vorba că AA. RR. prințul și principesa României vor vizita în vara aceasta, cu Augustii lor copii stațiunea balneară Slănic, din Moldova.

O nouă distincție. Aflăm cu plăcere că compatriota noastră, dșoara *Cellica Delavrancea* fiica distinsului avocat și om de literă Barbu Ștefănescu Delavrancea, a obținut premiul I de piano la conservatorul din Paris. Compatriota noastră de altfel se distinsese deja la conservatorul din București, unde obținuse un bun succes. Dșoara Delavrancea a fost la Paris eleva măiestrului *Duvernoy*, acum decedat.

Procesele răscoalelor. *Curtea cu jurați din Bârlad.* Sâmbătă 23 crt. a venit în judecata juraților de Tutova, procesul a 9 tineri țărani, în frunte cu Neculau Cernica, fost pe timpul răscoalelor, subofițerul companiei de soldați ce-și are reședința în comuna Ivesți, acuzați pentru crima de devastare și incendiere, acest al doilea fapt privind numai pe numitul din fruntea inculpaților, — crimă săvârșită în noaptea de 6—7 Martie a. c., în dauna d-nei Maria Mille (București), proprietara menționatei moșii.

Curtea a fost prezidată de dl D. A. Beșteleiu membru consilier la Curtea de apel din Galați, asistat de d-nii: Bălășescu, președintele tribunalului Tutova și Ștefănescu membru de ședință la acelaș tribunal.

Ministrul public a fost reprezentat prin dl procuror A. Pantazi.

Partea civilă a fost reprezentată prin dl Const. Mille.

Apărători au fost d-nii avocați: Th. Marinescu, Victor Artene, Al. Athanasie și I. Drăghici.

După îndeplinirea obișnuitelor formalități și după cetirea actului de acuzare, Curtea procedea la interogarea acuzaților cari tăgăduesc că ar fi vinovați de fapta ce li-se impută.

Se dă ascultare unui însemnat număr de martori, cari își mențin declarațiunile făcute la instrucție. Numai martorul principal Ioan Mănăilă revine asupra declarațiunei făcute, pe când se afla deținut împreună cu alții în arestul regimentului 12 »Cantemir«, — în defavoarea acuzaților de azi, zicând acum că aruncase pe nedrept invinuirea asupra consătenilor inculpați în acest proces dominat fiind de teroarea de a nu fi împușcat, căci declară tot acest martor, — »ofițerii regimentului ne amenințau că de nu denunțăm făptașii, vom fi scoși la marginea cazărmei și împușcați«.

Desbaterile fiind închise, dl președinte face obișnuitul rezumat punând apoi juraților chestiunile la cari au să răspundă.

După câteva minute, comisiunea juraților aduce un verdict negativ pentru toți acuzații, în baza căruia dl președinte a pronunțat achitarea.

Verdictul a fost primit cu satisfacție de către mulțimea care a urmărit debaterile procesului, devenit cu atât mai interesant cu cât se aflase de sosirea dlui C. Mille, în interesul acestui proces.

Curtea cu jurați din Ploiești. De câteva zile se judecă în fața curții cu juri din Prahova

procesul răsculaților din Sânger. Acuzații sunt în număr de 21, mai toți tineri, știutori de carte și buni gospodari. Ținuta lor frumoasă și curată și mai ales răspunsurile lor inteligente și corecte, făcute în fața curții, au produs din primul moment o admirabilă impresie, atât asupra juraților cât și asupra publicului numărös din sala debaterilor. Pe de altă parte marele număr de rude, soții, copii și părinți ai celor acuzați, precum și cei peste o sută de martori și informatori dela țară, cari umpleau sălile tribunalului și se interesau de soarta acuzaților, au emoționat mult asistența.

Fotoliul ministerului public este ocupat de dl prim-procuror Al. Delladecima; partea civilă este reprezentată prin dnii avocați Scarlat Orăscu și Nicolau.

Este de notat că atât dl Mișu Băbeanu cât dl Filipache Corlătescu, mari proprietari și cei mai grav devastați, au renunțat la orice pretenție, fapt care se comentează în termeni foarte măgulitori de către public. Persistă în pretențiuni numai dnii Mihalea Georgescu, proprietar din Lapoș (Buzău) și un negustor grec din Sânger, anume Iani Ghiorghiu.

Banca apărării este ocupată de dnii avocați Gh. Becescu-Silvan, Dem. Nicolaescu, Petre Cinto, S. Teodorini, D. Luca și Popescu — cel din urmă din oficiu.

Președintele curții cu jurați, dl Spiridon Stătescu, a luat, două zile în șir, cu foarte mult tact și cu nemărginită imparțialitate, interogatoriul acuzaților. Acuzații au fost foarte onești în răspunsurile lor, nu s'au pus în contradicție, nu s'au acuzat unii pe alții, nici n'au tăgăduit devastările. Acest fapt a produs o frumoasă impresie, atât asupra curții cât și asupra dlor jurați. Au fost însă extrem de mișcătoare mărturisirile lor că a fost sălbatic schinguiți de jandarmi, fapt din pricina căruia doi dintre ei s'au sinucis.

Tot atât de senzațională a fost descoperirea care rezultă din interogarea lor și din consultarea dosarului, că adevărații instigatori din Sânger și din satele vecine, au fost scoși de sub urmărire, pe când cei mai nevinovați dintre răsculați stau azi sub acuzare.

Un deputat croat despre chestia croată.

Deputatul croat dr. Dușan Popovici scrie următoarele :

Membrii guvernului unguresc au declarat de nenumărate ori că este departe de ei gândul de a viola legea acordului croato-maghiar. Dar din proiectul lui Kossuth reiese tocmai contrarul. Guvernul nu a prezentat acest proiect pentru a reglementa pragmatica funcționarilor, ci el a avut ca scop de căpetenie să facă *un puternic pas înainte spre realizarea imperialismului unguresc*.

Pentru aceea ungurii accentuează neconținut, că acțiunea deputaților croați atinge *unitatea statului unguresc*. A fost prima încercare a ideii statului unitar pe câmpul legiurii.

Guvernul a vrut să creieze un caz de precedentă, după care în viitor legea acordului croato-maghiar se va putea schimba prin principiul majorității în camera ungurească și Croația se va putea cobori pe încetul la rangul unei simple provincii.

Toată lumea în Croația a înțeles aceasta și nu se poate înțelege cum crede guvernul unguresc că va putea să cârmuiască țara noastră cu regimul Rakodczay! După lupta în camera ungurească, a venit rândul camerei croate ca să se rostească.

Este exclus aici să se ridice un singur glas pentru punctul de vedere unguresc. Toți deputații croați sunt solidari în chestiunea aceasta. Aceasta înseamnă abia *începutul luptei*. Croația a fost nevoită de către Ungaria să ducă o luptă pentru a fi sau a nu fi.

Dar probabil camera croată va fi dizolvată. Dar cu aceasta chestia nu-i rezolvită, căci ori de câteori ar fi dizolvată, ea nu va da o majoritate favorabilă guvernului unguresc. Cum se vede, chestia aceasta atât de »nevinovată« după Kossuth, cuprinde mai grave crize pentru viitor și lupta va fi grea și inversunată, mai inversunată decât oricând. (*Die Zeit*).

Din străinătate.

Danemarca.

De vr'o câțiva ani relațiile dintre Danemarca și Germania, cari erau încordate, s'au mai ameliorat. Împăratul Wilhelm își dă mare silință a câștiga — pentru scopuri politice — pe danezi. Prigonirile contra limbei și instituțiilor daneze în provincia de nord a Germaniei, locuită de danezi, Schleswig-Holstein, au mai încetat, după cum se zice tot la porunca împăratului. Wilhelm II are chiar planul că băiatul lui al patrulea să ia de nevastă o princesă daneză. Cu aceasta relațiile dintre Danemarca și Germania vor deveni absolut amicale. În zilele trecute împăratul Wilhelm a fost cu împărăteasa și principele, care voiește să-l căsătorească cu o princesă daneză, în Danemarca, făcând vizită regelui Christian. Se crede, că această vizită a întârit și mai mult rapoartele între cele două țări.

O scrisoare a deputaților ruteni. Clubul deputaților ruteni din Reichsrath, a trimis o scrisoare unui ziar din Kiew, organul națiunii ucrainiene.

Iată cuprinsul ei: »Deputații ruteni din parlamentul austriac vă trimite salutarile cele mai calde, cele mai sincere, dorind cât mai grabnică realizare a marelui uniuini a popoarelor ucrainiene dela Carpați și până la Caucaz.

Salutăm pe foștii deputați ucrainieni din dumă cari au adoptat în programul lor autonomia Ucrainei. Regretăm disolvarea dumei, care constituie o nouă piedică pentru număratoarele popoare din imperiul rus în cucerirea libertății lor naționale. Dorim din inimă să vie cât mai curând ciasul, când națiunea ucrainiană să poată porni iară lupta cu izbândă pentru drepturile sale.

Congresul socialist din Bruxelles. Congresul socialist din Bruxelles a votat următorul proiect de moțiune, care va fi propus congresului din Stuttgart:

a) Congresul invită pe toți socialiștii să repudieze toate prejudeciile de rasă și de clasă și să se pronunțe pentru autonomia poporului, pus sub tutela unui regim democratic. În scop de a preveni conflictele internaționale, congresul din Stuttgart, consideră ca o imperioasă datorie a tuturor lucrătorilor și mai ales a reprezentanților lor din parlament, să combată înarmările, eliminând antagonismele naționale și apărând o politică de împăcare.

b) Când amenință să izbucnească un război, lucrătorii și reprezentanții lor din parlamentele țărilor interesate, să fie obligați să facă tot ce este în putință, ca acel conflict să nu izbucnească, recurgând la măsurile ce li-se vor părea mai eficace și în cazul când conflictul tot ar izbucni, să facă tot posibilul, ca el să se sfârșească mai repede.

Oficiul internațional socialist și conferința interparlamentară a muncii sunt deci invitate, în cazul izbucnirii unui conflict internațional, să studieze cum se pot organiza măsurile oportune pentru a preveni și a împiedica acel conflict.

Congresul crede că va putea pune în practică această hotărâre, prin mijlocul organizării lucrătorilor socialiști naționali și internaționali și prin mijlocul unei acțiuni a forțelor claselor de muncitori și a membrilor partidului socialist.

Persecuția polonilor din Rusia. Din Varșovia se comunică că măsurile de represiune și persecuție pornite în contra polonilor devin tot mai mari. Arestările și perchezițiile par a nu mai lua sfârșit. Ziarele sunt urmărite și supuse celui mai sever control.

Censura desfășoară o activitate întinsă și până și poeziile diletanților nu pot fi publicate fără control. Orice abatere e pedepsită.

Guvernatorul a interzis cu desăvârșire lipirea afișelor cari vor fi scrise numai în limba polonă. 13 persoane cari au ținut să salute sosirea episcopului Popiel, au fost condamnate la pedepse, variind între 2 săptămâni și 3 luni.

Mișcarea bandelor din Macedonia. »Politische Correspondenz« scrie: În baza unui raport al inspectorului provinciilor din Macedonia, Helmi-Pașa, guvernul turc s'a plâns că banda de sub conducerea aromânului Alexandru Toșca care a fost risipită în cursul unei lupte pe malurile lacului Prejba, ar fi fost formată pe pământ românesc.

După-cum se comunică acum din cercuri bine informate din Constantinopol această presupunere a fost nedreaptă.

Mai mulți macedo-români, cari văzând indiferența guvernului român față de evenimentele din Macedonia s'au încercat să provoace o mișcare în România.

Ei au fost însă expulzați. Intre dâșii se afla și Toșca, care plecând la Sofia a intrat în comitetul de sub conducerea lui Boris Sarafof. Faptul acesta s'a dovedit din cuprinsul unei scrisori găsite la un aromân căzut în lupta de la Prejba și care purta ștampila comitetului bulgar.

Că această bandă n'ar fi putut fi constituită pe pământ românesc, o probează și excelențele relații dintre România și Turcia cari exclud posibilitatea ca guvernul român să tolereze agitații contra Turciei pe pământ românesc.

De altfel România n'a întârziat să dea Turciei convenițele lămuriri în această chestiune.

SOCIALE.

Învățătorii noștri.

Pe timpul alegerilor pe lângă preotul român candidatul nostru avea cel mai mare sprigin în învățători. Majoritatea învățătorilor, ca și a preoților, s'a purtat pe timpul luptei mari naționale brav; iar mizerabili și trădătorii au fost batjocuriți și huliți chiar de poporeni lor. În general învățătorimea și preoțimea noastră s'au dezvoltat paralel, muncesc paralel și au astfel așa zicând aceeași datorie și menire: deșteptarea, creșterea și perfecționarea morală și materială a poporului, pe care-l conduc.

Soarta învățătorului se aseamănă mult cu a preotului. De-abea de câteva decenii ne-a reușit să creștem în seminariile noastre, cari se desvoaltă pe zi ce merge, un corp învățătoresc mai puternic, muncitor și conștient de chemarea sa. Lupta și munca, pe care o consumăm pentru a da poporului învățători buni, e foarte necesară, fiindcă poate de nimic nu avem mai mare nevoie la sate, ca de un învățător bun. Afară de ruteni nici un popor din Ungaria nu are atâți analfabeți, ca poporul românesc, — și nimic nu poate fi în dezvoltarea armonică a unui popor mai de preț decât — cultura. Care e cauza principală, că poporul nostru — înțeleg cel din părțile mai puțin atinse de-o cultură măcar elementară — e atât de exploatat de străini, care e cauza că prin multe ținuturi e așa puțin de conștient de drepturile sale? De sigur — pe lângă altele — cauza principală e lipsa de cultură. Cu cât un popor e mai cult, cu atât știe mai bine exploata pământul, pe care-l lucrează, cu atât mai cuminte își împarte forțele de muncă, cu atât e mai conștient de sine, de drepturile sale. Putem aproape zice: bunăstarea unui popor stă în proporție directă cu numărul puțin al analfabeților.

Lupta națională, adunările populare electorale și cele contra proiectului Apponyi au contribuit — neapărat — mult la deșteptarea poporului și desigur mulți analfabeți au câștigat multă învățatură politică. Dar numai atât nu e de ajuns în viața unui popor. Trebuie o bază culturală sigură și aceasta trebuie s'o așeze la noi: învățătorul român. Durere: legea Apponyi va paraliza mult pe învățătorul român în activitatea sa. Va fi nevoit a pierde neasămănat mult timp cu predarea limbei maghiare, care, ca limbă așa de opusă simțului limbei românești, este cea mai

mare greutate pentru bietul copil român. Astfel natural, că celelalte studii, chiar limba maternă, vor pierde mult. Chemarea învățătorului român e să învingă piedecile puse din partea șovinistilor prin legea Apponyi. Prin muncă însuflețită și conștientă el totuși va isbuti — după părerea noastră — a urma munca deșteptării poporului, începută de tinerii noștri învățători cu zel și tărie.

Așa de mult depinde acum dela învățătorul român, dela curajul și inzistența lui. Vin timpuri grele acum peste noi. Fragedul băiețuș român e încredințat acum învățătorului, care are să sâdească în el adânc și de cu vreme simțul de nesfârșită iubire de neam, de limbă și de lege. Căci numai așa îl poate păzi de veninul ascuns în legea ministrului Apponyi, numai așa va pute crește o tinerime română săteană, care, totodată cultă și deșteaptă, să poată rezista oricărei tentații de maghiarizare. *Mir. R.*

NOUȚĂȚI.

ARAD, 9 Iulie n. 1907.

— **Călătoria monarhului nostru.** Împăratul și regele *Francisc Iosif* a sosit la orele 4 și 27 min. la Gmunden ca să viziteze pe principii de Kumberland și Wüttemberg. Monarhul nostru s'a înapoiat, după ce a stat 2 ore în Gmunden, la Ischl. În Gmunden populația l-a primit cu însuflețire. Orașul eră pavoazat. Muzica băilor a cântat la sosire și plecare imnul austriac.

— **Turneul dlui Zaharie Bârsanu.** Avem plăcerea de a înregistra o veste foarte îmbucurătoare. Apreciatul nostru artist dramatic dl *Zaharie Bârsanu* și-a organizat o mică trupă, cu care va întreprinde un turneu dramatic în toate centrele noastre mai de seamă. Din trupa dlui Bârsan, relevăm ca făcând parte pe logodnica dlui, simpatica artistă dsoara *Olimpia Brașovanu*, care a cucerit atât de mult publicul nostru astă vară.

Turneul va începe în Făgăraș unde se vor da două reprezentații: *Vineri* și *Duminică*.

D'aci trupa va merge la Seliște unde va juca *Sâmbăta* și *Duminică* viitoare. Din Seliște trupa va merge la Orăștie.

Pe sf. Ilie trupa are o invitație la băile dela Săn-Georgiu.

Publicul va putea afla totdeauna din ziarul nostru știri despre turneu, și trupă, care va ajunge în toate centrele românești. Sperăm că i-se va face pretutindeni primirea cea mai însuflețită spre a încuraja în chipul acesta începutul adevărat al teatrului român.

— **Vice-notariate în comitatul Aradului.** Congregația de ieri, în urma ordinațiunii ministrului de interne, ca în comune cu peste 2000 de locuitori să se creeze posturi de vicenotari a hotărât să sistematizeze aceste posturi cerând ajutor dela stat pentru următoarele comune: Fakert 820 cor., Cinteii 400 cor., Hălmăgel 500 cor., Totvărădia 600 cor., Căpruța 800 cor., Gurahonț 740 cor., Dezna 600 cor., Șilingia 400 cor., Petriș 500 cor., Bocsig 520 cor., Prezești 900 cor.

— **Artistul Corfescu între sârbi.** Ziarele sârbești ce ne sosesc sunt pline de elogii la adresa artistului nostru *Corfescu*, care de câteva săptămâni face un turneu artistic printre sârbi. Ultimul concert, pre-

Iconostase noi,

precum și renovări după specialitate se execută cu cea mai mare conștientozitate la zidarul de biserică

Schmidt János,

◀ **Budapesta** ▶

● IX. Soroksári utca 40. ●
Fondată la anul 1888. ●

cum cetim a avut loc în *Neusata* cu un deplin succes.

»Branik« laudă mult vocea și talentul artistic atât al dlui cât și a doamnei Corfescu, care înc'a debutat la concert.

— **Biserică greco-orientală maghiară.** Ungurii din *Komárom* au pornit acolo o mișcare în favoarea înființării unei biserici »greco-orientale maghiare«. În consiliul municipal al orașului primarul *Domány* a făcut întâia propunere referitor la aceasta. Consiliul a hotărât unanim să se trimeată o adresă camerei în afacerea aceasta.

— **Liber cugetătorii refuză a mai ținea congres în Ungaria.** Ziarul »Czas« din Praga comunică: Pentru zilele de 9—12 Septembrie se hotărîse la Budapesta un congres al liber cugetătorilor. În urma atitudinii barbare și nelegale a ungarilor față de deputatul socialist austriac *Pernerstorfer* și față de croați și slovaci, organizatorii acestui congres refuză a mai face pregătiri invocând ca motiv că nu e de demnitatea liber cugetătorilor să se adune în congres într'o țară barbară.

— **Experiențe cu o mașină de zburat.** Se depeșează din Paris: Ieri după amiază la orele 4, românul din Ungaria, *Vuia* a încercat o ascensiune cu un nou aparat zburător construit de dânsul.

Aeroplanul e condus de un motor, 24 cai putere.

După ce a atins înălțimea de 25—30 metri, experiența lui *Vuia* s'a terminat ca toate experiențele de până acum cu mașini de zburat.

Aparatul a căzut jos suferind mici stricăciuni. *Vuia* a scăpat din fericire neatins.

Vuia este român originar din Ungaria fiul unui medic din Lugoj, și-și face acum studiile la Paris.

— **Dela grăniceri.** Ni-se cere publicarea următoarelor: La provocarea fratelui *Ioan Popovici* preot în *Cireșa*, răspund cu plăcere, cumcă dânsul totdeauna, când a luat parte la adunările comunității de avere s'a purtat cinstit, combătând cu energie lucrurile slabe și apărând cu bărbăție cauzele noastre nu numai aci, ci în toate luptele politice naționale și nutrește speranța, că și în viitor tot așa va fi. Că a ajuns și el între cei înșirați în nr. 127 al »Tribunei« nu e el vina, ci lipsa de organizare a noastră. Eu am preferit și prefer mai bine să fiu defăimat decât laudat în fițuice ca »Lumina« lui *Burdea* pe care dascălul satului meu *Jablanița* a împărțit-o prin școlari și la țigani ca să cetească toți articolul cu pricina. De bună seama la comandă. *Herculane*, 2 Iulie 1907. *George Tatucu*, paroh.

— **Vandalism în Luvru.** În Louvre din Paris s'a comis un curat vandalism. Din galeria de artă s'au furat și zdrobit mai multe statue de preț și s'a nimicit un tablou frumos și scump: »Potopu« de *Poussin*.

— **Primejdia înămolirei Sulinei.** Brațul *Sulina* al *Dunărei* s'a înămolit în *Maiu* din cauza nisipului mult adus de apele inundate. Lucrările de a curăți nisipul continuă. Se speră, că în curând brațul *Sulina* să fie deplin reguiat.

— **Elevă la școalele comerciale din Brașov.** Ni-se scrie din Brașov, că la școala comercială superioară română de acolo a depus *Sâmbătă* cu calcul »foarte bine« examenul de cl. I dâșoara *Lucia Lepa* din *Caransebeș*. Domnișoara *Lepa* este cea dintâi româncă la noi dedicându-se studiilor comerciale.

— **Kecskeméthy jubilează.** Vă mai aduceți aminte de *Kecskeméthy Gyözö*, genialul defraudant, nu-i așa? Acum 5 ani și mai bine se întâmplase cazul lui, când a realizat și el visul fiecărui ungar, a ajuns celebru până și în străinătate. Plecase și el la *America*. Călătoria asta o fac mulți cetățeni bravi ai țării noastre, dar el a făcut-o cu o mică deosebire de ceilalți emigranți, adecă pardon, cu o deosebire mărișoară, cam de-o jumătate de million (ce-i drept, numai în coroane, nu în valoarea austriacă cea atât de urgentă.) Dar vorba este că timpul trece repede și cei cinci ani, termenul de prescripție, s'a scurs pe nesimțite. Procurorul a făcut chiar judecătoriei din capitală convenită propunere de-a declara prescripția, iar *Kecskeméthy* se va putea întoarce în iubita sa patrie, se va putea plimba pe stratele capitalei și va constata cu plăcere că *Pesta* se schimbă și înaintează mereu. Mai mult chiar, el

se va putea stabili în capitală. Mai știi? poate el va găsi o locuință tocmai în vecinătatea perceptoratului, de unde plecase acum cinci ani cu oarecare grabă drept spre *America*. Aceasta ar fi de dorit, căci el ar fi pentru ceilalți funcționari ai acelui oficiu un viu memento, — ca să fure cu grije și cu istețime, căci nu celce fură ci celce se lasă prins este un ticălos. Dar ne mai putem închipui o eventualitate: ca dl *Kecskeméthy Gy.* să fie reprimat în rândul funcționarilor acelui oficiu. Aceasta nu ne-ar mira de loc, căci proverbul unguresc încă spune că din hoțul cel mai mare se face paznicul cel mai sigur.

— **Flotă japoneză în Fiume.** Se telegrafează din *Fiume*, că flotila japoneză va sosi la finea lui *Iulie* în portul din *Fiume*. Autoritățile și publicul se pregătește pentru primirea flotei.

— **Lumină electrică în Pecica.** După cum ni-se scrie din frunțașă comună românească *Pecica*, antistia comunală a hotărât să introducă în orașel lumină electrică. În privința materială s'au făcut demersurile necesare.

— **Un pianist bun.** Despre compozitorul *Liszt*, »regele pianului« se povestește următoarea anecdotă: *Liszt* călătorea în provincie; în tren și amuză bine conversând cu un domn, care părea a fi foarte cult.

La o stație mai mică trebuiri să se dea jos, ca să schimbe trenul. În sala de așteptare a gărei era și un pian vechiu și hodorogit. *Liszt* începu să cânte la pian. Străinul se miră cum poate cineva cânta la un pian așa prost, arii atât de frumoase și de dulci, acorduri atât de puternice. »Domnule, zise dl cel cult lui *Liszt*, »ești un pianist bun«. »Sunt *Liszt*«, răspunse »regele pianului« străinului, care rămase cu gura căscată...

— **Concurs.** Comitetul despărțământului *Turda* al »Asociațiunii« aduce prin aceasta la cunoștința tuturor domnilor preoți și învățători români de pe teritoriul despărțământului că a statorit 2 premii de câte 20 coroane, pentru 2 lucrări respective prelegeri populare.

O lucrare are să tracteze despre pomologie, ceeaaltă poate tractă orice subiect din economie în general (d. e. stupărit, cultura vermicilor de mătăsă sau lucrarea pământului.)

Lucrările însoțite de un plic închis în care să stee numele autorului, sunt a se trimite pe adresa secretarului cel mult până în 25 Iulie a. c. st. n.

Acele 2 lucrări pe cari comitetul le va afla mai bune vor fi celtite în adunarea generală a despărțământului ce se va ținea în 28 Iulie st. n. în *Ceagul-deșert* (*Pusztacsán*).

Reflectanții sunt rugați să întrebuinteze limbaj popular, să se ferească de șavanterie, ci mai vărtos să aibă în vedere scopul practic al acestor prelegeri de a instrui și lumină poporul dela sate.

Lucrările premiate formează proprietatea despărțământului.

Pentru comitetul despărțământului *Turda* al »Asociațiunii«. *Turda*, la 6 Iulie 1907. I. *Vlăduțiu*, director; *Dr. Valer Moldovan*, secretar.

— **Nefericire.** Pentru cine e robit cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului *Frankl Antal* din *Seghedin*, ce-l publicăm sub titlul »Am fost bețiv.«

— **Teatru electric.** Pe strada *Boczkó*, peste drum de »*Boul roșu*« a sosit teatrul electric alui *Winkler*. Acest teatru e un cinematograf american, renovat. În tot locul a avut cel mai mare succes, la *Paris* în anul 1900 a fost distins cu *Grand Prix*. Producțiunile se fac după cel mai nou metod. În *Ungaria* aici se poate vedea pentru prima oară.

Tablouri liniștite, asupra ochilor au un efect plăcut.

Curentul electric e condus de mașinăria proprie cu aburi care are o putere de 20 de cai. Reprezentații zilnice, cu cel mai mic preț de familie.

Programa: în 10 și 11 Iulie (*Mercuri și Joi*):
1. *Negrul nesăturat*. 2. *O dramă în nori*. 3. *Pasagerul neplăcut*. 4. *Alifie de păr făcătoare de minuni*. 5. *Cel dintâiu scaun*. 6. *Regimentul de femei*. 7. *Un minut prea târziu*. 8. *Duelul ciudat*. 9. *În vacanțe*. 10. *Care-i pălăria mea*. 11. *Onoarea de părinte*.

Deși acuma sunt căldurile mari teatrul nostru totuși este răcoros și plăcut.

Tablouri curate fără oscilare. — Cele mai noi fotografii ale *Europei*.

Insăș vieța lucrează pe pânză.

Program cu caracter exclusiv familiar.

Reprezentăția se va ținea și în timp de ploaie.

Repertoar bogat. *Duminea* dela 3 oare după prânz până la oarele 11 noaptea. În celelalte zile se încep reprezentațiile dela oarele 8 și 9 seara

Prețurile: locul I: 60 fil., locul II: 40 fil., locul III: 20 fil.

Solicită cu părtinire on. public cu distincție stimă *Winkler Lambert*, proprietar.

Mașini și filme totdeauna în mare asortiment se află de vânzare la proprietarul.

Ultime informațiuni.

Reforma electorală.

»*Wiener Allgemeine Zeitung*« aduce din sorgintea cea mai sigură știri asupra reformei electorale. Baza pe care guvernul o va așeza, va fi, zice ziarul, ca fiecare cetățean să știe carte (cetit și scris) în limba sa natală. Guvernul crede că în felul acesta va satisface toate dezideratele naționalităților. *Kossuth* a sulevat tocmai pentru aceasta ideia revizuirii regulamentului camerei, pentru a zădărnici orice obstrucție în viitoarea cameră aleasă pe baza acestui conclud.

Știrea trebuie primită cu multă rezervă. Ziarul din *Viena* nu ne spune decât drepturile ce ni-le-ar da cu o mână guvernul unguresc, dar nu spune cu câte mâni ni-le va lua iarăș prin alte restrângeri.

Și-apoi sufragiu universal pe baza științei de carte nu-i sufragiu universal?

Hodzsa despre lex Kossuth.

Deputatul slovac, *Milan Hodzsa* publică în ziarul croat »*Obzor*« un articol despre criza croată. El spune că lovitura lui *Kossuth* nu a atins numai drepturile croaților, dar și ale parlamentului ungar. Parlamentul acesta nu reprezintă *Ungaria* cea adevărată. Națiunea ungurească și naționalitățile strigă națiunii croate: *La revedere în parlamentul ungar democrat!* Acest nou parlament se va alege numai pe baza sufragiului universal.

Conferințele deputaților croați.

Comitetul executiv al coaliției serbo-croate, împreună cu deputații croați din *Austria* *Ivanisovici* și *Bieladinovici*, au ținut ieri o conferință asupra atitudinii croaților în camera croată și în cea austriacă. În acelaș timp s'a stabilit și un program privitor la *Bosnia* și *Herțegovina*, asupra cărora *Croația* are revendicări îndreptățite.

Ungurii din Croația în primejdie.

În *Croația* situația ungarilor devine pe zi ce merge tot mai insuportabilă. Lasă că nici până acuma nu era lucru plăcut să trăiești ca ungar în *Croația*, căci poporul urește teribil tot ce-i unguresc, dar acuma este chiar primejdios de-a fi ungar în *Croația*. Cine vorbește pe stradă unguresc este insultat. Zilnic sunt manifestații împotriva ungarilor și geamurile tuturor clădirilor publice ungare se sparg zuruind.

»*Az Ujság*« primește o scrisoare dela un ungar din *Agram*. Acesta se plânge că unde se ivește un ungar este insultat și pumnii se ridică, ba uneori sunt atacați. Un călător ungar a fost întâpat cu

cuștile la gara din Agram pentru că vorbise ungurește. Avea rane la cap, în spinare și la grumazi. Când un funcționar dela căile ferate chemă pe gardist acesta răspunse:

— Lasă-l să-l omoare!

In Agram se vorbește că toți funcționarii unguri vor fi uciși și casele lor devastate.

PARTEA LITERARĂ.

Opera lui Vlahuță. (7)

Nr. 2. Mișu, sclivisit și parfumat, face furoare pela băi în societatea damelor, pe cari le întreține cu cele mai noi veșii de haz. După o săptămână însă dispăre *incognito*, rămânând dator cu hotelul, perzându-și banii în cărți. Băiatul nostru e deprins cu drumul și cu schimbările de loc, la urma urmei doar va găsi alte băi mai nocoase.

Ce tristețe pe cocoane!
Unde-i cavalerul lor?
Cine-ar fi crezut, că Mișu
Nu-i decât un cartofor!

Nr. 3. Căpitanul Dancu, năcăjit pe toată lumea își descarcă amarul pe bietul soldat. Prigonit veșnic de creditori doar în păhar își mai află când și când mângâiere. Ca să scape de nevoi, s'a hotărât să se'nsoare și s'a pus să afle care-i mai bună fată de iubit din oraș — și-a aflat, că i e dragă fata unui negustor. Un arăndaș însă l-a fost luat pe dinainte. Căuta cu orice preț să-l umilească pe rival. Nimerindu-se într'o grădină (kerti vendéglo) cu părinții fetei, cu fata și cu arăndașul, caută cu cest din urmă pricină de duel, dar se pomeni căpitanul nostru fără de veste cu două palme și cu chipul în vânt. S'a întors acasă în marș forțat, își strigă feciorul cinstindu-l cu patru paimne:

Trage-mi cismele, tigoare
Și fă-mi patul mai curând!

Nr. 4. Sander, fecior de hagi, *) fără muncă și fără sbucium, ajunge domn mare, scriind cro-

*) Nume dat celor care au fost să se închine la locurile sfinte, ca Ierusalim, Mecca. nici parfumate despre găteliile din baluri. Dar voiă tot la mai mult să ajungă. Nu s'a lăsat până n'a ajuns nobil, prin mijlocirea Aspaziei, pe care-o ia de nevastă, știind, că nu-l iubește. De-aci apoi muștrări și umilinți. Azi e și el muritor de rând: lămpile de baluri s'au stins și țimbalele au tăcut pentru el. Fantele de mai mult, vestitul jucător, se uită azi trist în oglindă și se vede cât e de cărunț.

Nr. 5. Ramzes e critic asasin, care ucide fără milă pe poezi, ce răsar și încep a fi admirați. Croiește câte-un articol strașnic cu tot felul de citații, cu termini bombastici și'n credința, că noul talent e acuma pus bine pentru totdeauna, încheie:

O, te plâng sărmană țară!
Cum nu știi să recunoști
Cât de mare e un critic,
Ce te apără de proști!

Felurimi.

— »Iubire și muzică«. Compozitorul vestitei opere »Faust«, Charles Gounod iubea pe timpul când tocmai compunea opera »Polyencte« o frumoasă englezoaică, tineră și suavă. Ca să odihnească puțin de zgometoasa viață din Paris și să trăiască în liniște și mulțumire sufletească, merse la prietena sa în Anglia. Petrecu acolo câteva luni, dar în curând dragostea cea mai platonice fu nimicită de certuri veșnice. La urmă aujunseră așa departe, în cât draguțului de Charles își împachetă într'o bună dimineață notele, manuscrisele operelor compuse și fără să mai sărute mult pe fosta lui iubilă se îmbracă pentru Paris. Manuscrisul noii operi »Polyencte« însă îl uită în odaia de durmit a gingașei englezoaice.

Numai în Paris observă compozitorul, că-i lipsește manuscrisul noii operi, care trebuia să se predea peste câte-va săptămâni în opera din Pa-

ris. Toată lumea era pregătită, corurile gata: se aștepta numai manuscrisul operi. Sărăcul Gounod era într'o încurcătură grozavă. Își calcă pe inimă și scrise o scrisoare fostei iubite. Dar aceasta nici nu l-a învrednicit să-i răspundă măcar. Gounod trimise atunci pe impresorul său Jules Barbier la Londra. Englezoaica îl primi amical, dar îi zice: Spune lui Charles, că m'am răsbunat, fiindcă m'a părăsit. Am ars întreaga operă. Își poate oricine închipui desparerea lui Gounod, când află aceasta. Opera trebuia să fie gata deja și el nu avea acum nici un singur ton, un singur acord din ea. Ce-a făcut! s'a pus pe muncă și în scurt timp a dat opera »Polyencte« gata, care însă acum avea altă haină, deși Gounod ar fi putut s'o scrie încă odată întocmai. Succesul operi fu strălucit.

Peste câteva zile Gounod primi un pachet măricele din Anglia. Il deschise. Care îi fu mirarea, când află întreaga lui operă »Polyencte« în pachet. De-asupra era un bilet cu iscălitura fostei lui iubite: »Iubire și muzică«.

CONVOCĂTOR.

Onorații membrii ai despărțământului XXIII Turda al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« precum și toți sprigonitorii ei sunt prin aceasta invitați la

Adunarea generală ordinară:

ce se va ține în 28 Iulie st. n. 1907, la 3 ore p. m. în comuna Ceanul-deșert (Pusztacsán).

Ordinea de zi:

I. Partea administrativă:

1. Deschiderea ședinții.
2. Raportul secretarului despre activitatea comitetului.
3. Raportul cassarului și a bibliotecarului.
4. Alegerea comisiunilor.
 - a) pentru înscrierea de membrii noi și încassarea taxelor.
 - b) pentru censurarea rapoartelor comitetului.
5. Alegerea alor 2 delegați pentru adunarea generală.
6. Statorirea locului adunării viitoare.
7. Raportul comisiunilor esmise.
8. Alegerea noului comitet pe un pericd de 3 ani conform §-ului 43.
9. Eventuale propuneri.

II. Partea literară-culturală.

10. Predarea bibliotecii populare nr. 4 înființată pe sama comunei Agârbiciu.
 11. Premiarea alor 2 prelegeri populare economice și cetirea lor.
 12. Alte eventuale disertațiuni și declamări insinuate cu 24 ore înainte la prezidiu.
 13. Premiarea celui mai frumos port românesc prin un juriu esmis adhoc.
- Inchiderea ședinței și verificarea protocolului. Turda, la 6 Iulie 1907.

Pentru comitet:

I. Vlădușiu, Dr. Valer Moldovan,
director. secretar.

Economie.

Cursul practic al funcționarilor de bancă în Keszthely. Secretariatul Asociațiunii regnicolare al funcționarilor de bancă a invitat — după cum scrie »Revista Economică«, — pe dl I. Lăpădat, director »Rev. Ec.« să ție și dsa câteva prelegeri la cursul practic ce s'a deschis în Keszthely pentru funcționarii de bancă. Dl Lăpădat a promis că va ține câteva prelegeri.

Concurs pentru primirea elevilor în școalele de codreni. În școalele regești ung. de codreni din Görgénysszentimre, Királyhalom, Liptóújvár și Vadászerdő (lângă Timișoara) se vor primi mai mulți elevi în cursul cel nou de doi ani, care se va începe în luna lui Octombrie a. c. și anume în parte pe spesele statului și în parte pe spesele proprii.

Ceice doresc să fie primiți la acest curs, sunt provocați să-și subștearnă petiția lor, scrisă cu mâna proprie, ministeriului reg. ung. de agricultură, cel mult până la 15 Iulie a. c.

Petenții în sensul normelor au să dovedească în chip legal:

1. prin atestat de naștere, că au ajuns etatea de 17 ani, sau că vor ajunge etatea aceasta până la ziua de 8 Octombrie 1907, în care intră în școală, dar nu sunt mai bătrâni de 35 ani;

2. prin atestat din partea unui medic silvic-erarial, medic militar sau medic public, că au constituție fără defect, robustă, sănătoasă, obișnuită cu lucru și cu schimbările vremii și mai cu seamă că văd, aud și vorbesc bine;

3. prin atestat de școală, sau în lipsa unui astfel de atestat, prin alt atestat legal, că știu bine să scrie, să cetească și să socotească după cele patru operațiuni simple de socoală;

4. prin atestat dela autoritate, că sunt de morală bun. În acest atestat este a se numi totodată ocupațiunea și starea familiară a petentului precum și aceea, dacă petentul stă sub obligamântul militar sau nu.

Afară de aceste documente au să accludă la rugare:

5. aceia, cari sunt aplicați într'o economie, atestatul stăpânului lor despre serviciile lor de pân'acuma, și în fine

6. aceia cari voiesc să fie primiți în școală pe spesele statului, atestat dela autoritățile publice, cumcă n'au avere.

Petenții au să numească în petiția lor, la care adresă, în care comitat și la care stațiune postală să li-se trimită răspunsul, la petiție.

Petițiunile manc adiusiate și petițiunile subșternute după terminul susindicat, precum și petițiunile, cari nu sunt scrise cu mâna proprie a petentului, nu se iau în considerare.

Spre orientare se mai observă, că:

a) Constituția trupească și starea sanitară a petenților primiți în școală la intrarea lor se va controla în modul cel mai strict prin medicul institutului, iar pregătirea petenților, recerută în punctul 3 se va controla prin conducătorul școlii și cari au constituțiune defectuoasă, sau cari suferă de morb lipicios sau de morb ce nu se poate vindeca ușor pe lângă ocupațiunea din școală, precum și cari n'au pregătire deajuns pentru a putea învăța cu succes în școală și la urmă, despre cari se dovedește, că n'au scris petiția cu mâna lor proprie, numai decât se vor delătura din școală, respective nu se vor primi definitiv.

b) elevii definitiv primiți se provăd din partea statului cu haine, însă la intrare în școală toți elevii au să aducă cu sine: 6 cămeși, 6 ismene, 6 batiste (năframe) 10 părăchi de obele sau ciopapi și o părăche de cizme tari de hăgarie, bune de umblat în pădure, toate în stare nouă;

c) elevii primiți pe spesele proprii au să solvească statului pe timpul cât stau în școală pentru hainele primite și pentru întreținerea lor în rate anticipative de jumătate de an, anual suma de 330 (trei sute treizeci) de coroane. Pentru asigurarea acestei sume elevii primiți pe spesele proprii, respective părinții lor, tutorul lor, sau stăpânul lor trebuie să primească obligamântul prin un document legalizat de notarul public, că vor solvi la mâna conducătorului școlii până la terminul fixat taxa anuală de întreținere în suma de 330 coroane;

d) elevii primiți pe spesele statului, respective părinții, tutorul sau stăpânul lor, la caz, dacă elevii ar părăsi de bunăvoie școala, înainte de terminarea cursului de 2 ani, sau dacă s'ar delătura din școală în sensul normelor sunt obligați a rebonifica statului cheltuielile avute cu întreținerea lor pe timpul cât au stat în școală (socotind 330 coroane la an) fiind îndatorați a primi obligamântul în documentul legalizat de notarul public, ce este a se prezenta cu ocaziunea primirii în școală, că împlinesc aceasta la provocarea conducătorului școlii în restimp cel mult de 6 săptămâni.

BIBLIOGRAFIE.

Carte de religie aprobate. »Istorie biblice« a II-a carte de religie, pentru elevii claselor II, III și IV-a ai școalelor elementare, de Nicolae Crișmariu paroh, cu aprobarea Ven. Consistor din Arad de sub nr. 3038/1907 s'au pus sub tipar în »Tipografia diecezană« din Arad.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichin.

Licitațiune minuendă.

În puterea decisului Venerabilului Consistor diecezan din Caransebeș de dttă 14 Mai 1907 Nr. 2062 / B prin care s'a aprobat proiectul cu toate elaboratele referitoare, comuna bisericească gr.-or. română din Nicolințul-mare escrie prin aceasta concurs de licitațiune minuendă

pentru zidirea unei biserici
pe seama ei.

Licitațiunea se va ține în comuna Nicolințul-mare în **22 Iulie (4 Aug.) a. c.** calendarul vechiu antimeridiane în sala școlii din loc cu prețul de exclamare de **98.327 cor. 62 fil.**

Doritorii de întreprindere se admit la licitațiune dacă:

a) dovedesc, că sunt măestri de clădire cvalificați;

b) depun vadiul de 10% din prețul exclamării;

c) declară în scris, că au cetit și înțeles condițiunile de licitațiune și se supun lor.

Rezultatul licitațiunii intră în putere de drept numai după aprobarea lui din partea Ven. Consistor din Caransebeș.

Planurile, specificațiunile de măsuri și spese, condițiunile de licitațiune se pot vedea ori când la oficiul parohial gr.-or. rom. din Nicolințul-mare.

Nicolințul-mare (Temes-Miklós) la 19 Iunie (2 Iulie) 1907,

Antonie Popovicu
prez. com. par.

Mangiu Ilie
not. com. par.

Fabrica lui

Luca K. Alexievits,

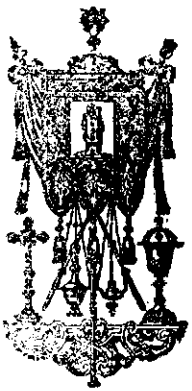
pegător de haine proțești

UJVIDÉK

Recomandă atelierul său asortat cu tot felul de revizite și haine proțești de îmbrăcat în vreme slujbei în biserică.

Pregătește tot felul de icoane sfinte legate foarte frumos cu aur și mătăasă. Pregătește steaguri, prapori, și altele. Icoana mormântului lui Christos îl face foarte frumos.

La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Cimbalmă

se poate căpăta în rate și pe lângă prețuri moderate, trimițând cataloage mari ilustrate. — Numai la mine se poate căpăta ȘCOALA de cimbalmă, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără profesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil., a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea banilor espedez gratuit

VARGA PÁL

fabricant de cimbală și de muzică

MAKÓ (casa proprie).

Licitațiuni minuende.

În conformitate cu ordinațiunea Ven. Consistor din Caransebeș de dtto 12 Martie a. c. Nr. 729/B comuna bisericească ortodoxă română Uzdin (Torontal-Ozora, com. Torontal) escrie prin aceasta concurs de licitațiune minuendă pentru repararea și pictarea sf. biserici, nu altcum și pentru îngrădirea ocolului, avliei, curței sf. biserici, cu gard din fer bătut cu prețul exclamării stipulat de 27 mii coroane.

Se observă că lucrările acestea pot fi împărțite după natura lor în trei categorii. Și în caz dacă nu se va afla întreprinzători, cari ar primi lucrările acestea în geniu se va ține licitațiune minuendă separată pentru fiecare ramuri de lucrări.

În cazul acesta:

1. Pentru repararea sf. biserici, facerea bazei gardului de fer și facerea ferestrelor noi se stavereste prețul de exclamare în suma de 11 mii coroane.

2. Pentru pictarea, reparaturile reerute la sculptura templei și pentru auritura și văpsirea scaunelor suma de 7 mii cor.

3. Iar pentru facerea gardului de fer și așezarea lui pe și în fundamentul zidit suma de 9 mii cor.

Licitațiunea se va ține în comuna Uzdin (Tor.-Ozora) la 11 ore n. amezii în ziua de 29 Iulie (11 August) 1907 în locul destinat de comitetul parohial.

Ramurile și specificațiunile, nu altcum și condițiunile se pot vedea ori și când în orele oficioase la oficiul parohial din loc.

Reflectanții cari doresc a participa la această licitațiune, sunt poștiți a se prezenta la locul și ziua amintită în comuna Uzdin (Tor.-Ozora) când totodată vor avea a depune vadiul de 10% în bani gata, sau hârtii de valoare acceptabile — pot însă înainta și oferte în scris sub plic oficiului parohial provăzute cu vadiul prescris.

Uzdin (Tor.-Ozora), din ședința comitetului parohial, ținută în 24 Iunie st. v. 1907.

Onoriu Conopan
paroh, prez. com. par.

În conșlegere cu mine: Trifon Miclea,
protopresbiter.

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința On. domni preoți și comuni bisericeși că în atelierul meu

fac haine bisericești

haine pentru preoți, odăjdii, steaguri, prapori, haine pentru diaconi și îmbrăcăminte albe pentru băeți etc., cu prețurile cele mai ieftine și prompt.

Așteptând sprijinul D-V. sunt
cu stîmă

Stefan Radonits

KIKINDA,

strada Sârbească No. 2455, în apropierea poștei mare.

Doi bucătari

afllă aplicare. Unul la seminar altul la alumneul diecezan din Arad. Să se adreseze cătră direcțiunea seminarială.

Am fost bețiv în todeauna până ce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scărbă dela ori ce beutură spirtuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beutură spirtuoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmecia lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Cel mai sigur medicament contra tusei, răcele și răgușelei este

zăhărul lui RETHY,

o o ce se capătă în ori-care farmacie. o o Prețul unui borcan 60 fil. Să se ceară numai zăhăru lui Réthy. Cinci flacoane trimite pentru 3 cor. cu porto cu tot. Pregărutotil RETHY BÉLA farmacist, Békécsaba

Doamnelor!

CREMA LOTUS este cea mai bună și mai nestricăcioasă alifie pentru înfrumșetare, întrebuițându-se atât ziua cât și sara. Delătura totfelul de pete, precum: pistrui, pete de ficat, casuri și buburuze, beșicătură și preciugiuni.

Fața primește o coloare frumoasă și curată SAPUNUL LOTUS e sapun de toaletă, are miros plăcut și se poate întrebuița și fără cremă.

PUDRA DE FLOARE LOTUS în coloare albă, roză și galbină. Pregătită după metoda americană, un mijloc de înfrumșetare inafativ și admirabil. Se recomandă și doamnelor mai în etate. pentrucă delătura încreștării și redă o față tinără.

Prețuri: Crema Lotus Cor. 1.—
Sapunul " " " " " " " " " 1.—
Pudra de floare Lotus, flacon mare „ 2.—
" " " " " " " " " 1.—

Magazinul principal: în grănația de pălării pentru doamne:

A „Párisi nőhöz”,
SZEGED, Iskola-ut 13 sz.

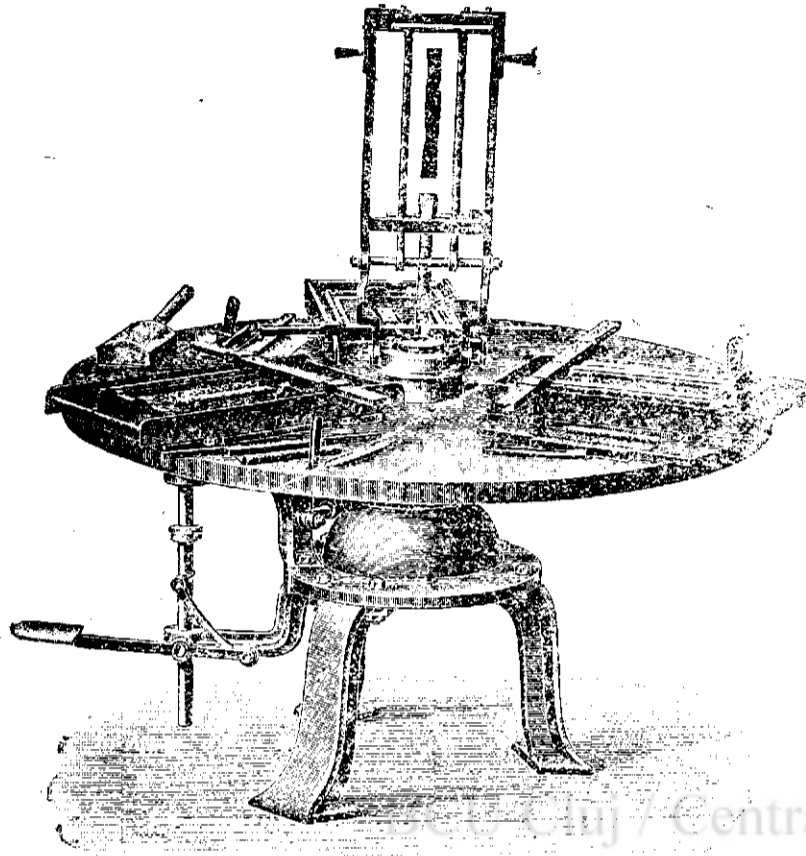
Comande din provincie pe lângă rambursă.
Vanzătorilor prețuri scăzute.

Permis prin decretul ministerului de interne, nr. 41.994.

Cine are năsip sau petriș se schimbă
în „Bae de aur“
 dacă se ocupă cu prepararea petrilor în
 mod artificial.

Se pot prepara cu mici cheltuieli:
 Cărămizi de părete din cement prepararea à 1000 de bucăți . . . 18 C.
 Tigle de cement pentru acoperiș prepararea à 1000 bucăți. . . 40 C.
 Plăci de cement prepararea à 1000 bucăți. 50 C.
 Burloane de cement pentru scocuri, inele de cement pentru fântâni ș.
 Mașinăriile necesare pentru fabricarea celor de sus le livrează
ERNST TIETZE fabrică de mașinării liferite medailate în mai multe
 rânduri și turnătorie de fer GUBEN N. L. Germania.

Reprezentat de către:
BÜSCHITZ MOR în KOMÁROM.

CATALOG ILLUSTRAT SI PROIECT DE BUGET gratuit
 trimite reprezentantul fabricii Büschitz Mor, Komárom,
 către care trebuie adresate și scrisorile.

Fempel E.

Pancsova.

Espediază tot felul de mașini originale de prima calitate, d. e. :
**garnituri de îmblătit, ciure, grape, tăietori de tulei, mașini
 de sfărâmat, teasc de struguri, ș. a., ș. a.**
 Mai departe își recomandă magazinul cu **biciclete** cea
 mai bună fabricație, și **mașini de cusut**, precum și tot
 felul de părți alcătuitoare de biciclete și mașini de cusut.
 Singurul reprezentant al mașinei de spălat **JOHN S.**

((In atelierul meu aranjat cu putere motorică primesc
 pentru reparațiuni tot felul de mașini originale, pre-
 cum și mașini de cusut cu prețurile cele mai moderate.))

Pressa de vin patent ^{conti-}nuativă a lui NEUKOMM

„Archimed“ pentru mână și de
 mânat cu mașina, profitul mustului e de
 80—90%, Aparat de pasteurizat, Aparat
 patentat de cognac al lui Neukomm, Cal-
 dare de vinars Neukomm pentru comină (Frestor), drojdii, prune și
 alte poame, Pompe de vin portative pentru un con-
 duct (maș) de 1½ zol Cor. 120.—.

Nou! Tăietor de butuci de viță indispensabil **Nou!**
 la tăiatul viței, Aparat patentat al lui Neukomm pen-
 tru mobilitarea viței aratra pentru vie, **Pumpe de
 fântâni**, Moară de struguri, Mașină de cules boabele
 de struguri, **Sondă pentru fântâni artezice**, Apă
 sănătoasă de beut și apă bună pentru folosire din
 izvoare adânci, prin sondă precum și cognac bun vechi
 reco- — fabrică de mașine și aramur —
 mandă **Nal. Neukomm's Söhne** în **VERSEZ** (Ungaria de Sud).

— Struguri de mașă și ottoi de vie (Schnittreben) de 120 de specii nobile sunt în
 fiecare toamnă de vânzare. — CEREȚI LISTA DE PREȚURI.

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza

lăcătuș de edificii, canale și apaducte
Arad, Strada Batthyányi Nro. 17.

Pregătește din fier bine bătut: grilage la fluviu,
 — — trepte, balcoane, și pentru bănci. — —

Primește spre efectuare ori-ce forme de fer, acoperișuri și
 rame de ferestri, întărind prin fer ferestri și uși. Construc-
 ție de apaducte, eșitoare fără miros, pisoare, lavortoare,
 scâlzi în orice formă și mărime. Aduce și face fântâni cu
 tragere spre orice scop. Atelier expert. Mare magazin de
 — — — — — tuburi de piatră smălțuită. — — — — —

TELEFON Nr. 87.

Recomand tutu-
 ror fierbătorilor de
 rachiu și de spirit
căldările
 mele cele mai nouă
 și de construcția
 cea mai nouă, bre-
 vetate, făcute după
 sistem propriu.
 Prețuri solide și fixe.

Afară de căldările de fier rachiu pregătesc în atelierul meu **injecatoare**
 practice, de sistem propriu, contra peronosperii. Țin totdeauna în maga-
 zinul meu cantitate mai mare de injecatoare, ca să pot satisface momentan
 comande mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă
 de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco pre-
 țuri curente ilustrate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar
 UJVIDEK, strada Lázár nr. 14.

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut. ◀◀◀◀◀◀

Hammer Vilmos

mechanist **ARAD,**
Piața Szabadsá
nr. 7.

Asortiment bogat de
mașini de cusut SINGER și MINERVA.
 Unicul magazin de
 renumitele mașini de cusut
— PFAFF. —

Cel mai ieftin mij-
 loc de cumpărare
 de articoli pentru
 bicicletă și mașini
 de cusut.

▲ MARE ▲
 ▲ OFICINĂ ▲
 ▲ DE ▲
 ▲ DREGERE. ▲

In magazin se află
 mare asortiment de
▶ gramophone și plăci. ◀
 Condiții de solvire foarte avantajoase.

